

YU ISSN 0027—8084

ИНСТИТУТ ЗА СРПСКОХРВАТСКИ ЈЕЗИК

НАШ ЈЕЗИК

XXIII/3—4

**БЕОГРАД
1978**

НАШ ЈЕЗИК

Књига XXIII (нова серија)

Св. 3—4

САДРЖАЈ

Десет томова Речника САНУ (МИТАР ПЕШИКАН)	87— 92
Жива (hydrargyrum) у јужнословенским језицима (ФРАЊО ВЕЋЕСЛАВ МАРЕШ)	93— 94
О двозначним конструкцијама (ЉУБОМИР ПОПОВИЋ)	95—103
Функција и значење присвојне заменице <i>мој</i> (МИЛИЦА РАДОВИЋ-ТЕШИЋ)	104—113

Језичка култура

Поводом чланака: о скраћеницама и „нефонетичности“ нашег правописа (МИХАИЛО СТЕВАНОВИЋ)	114—121
Неке фразеолошке особености спортског језика (ДРАГАНА МРШЕВИЋ- РАДОВИЋ)	121—129
Против двосмислености и нејасноћа (ГОЈКО КРАЉЕВИЋ)	129—132

Питања стручне терминологије

Карактеристике српскохрватске терминологије металургије праха у поре- ђењу са руском (СТАМЕНКА РАДИЋ)	133—146
О језичком благу у вези са употребом речи „тежина“ (ДАНИЛО КАМФНА- РОВИЋ)	147—149

Хроника

Тридесет година Института за српскохрватски језик (БРАНИСЛАВА АРАН- ЂЕЛОВИЋ-ЖИВКОВИЋ)	150—165
--	---------

Језичка култура

ПОВОДОМ ЧЛАНАКА: О СКРАЋЕНИЦАМА И „НЕФОНЕТИЧНОСТИ“ НАШЕГ ПРАВОПИСА

Добро је, и корисно свакако, што неки листови високог тиража доносе чланке о питањима језика, нарочито о онима што се односе на проблеме који не само код читалаца него и код писаца каткад изазивају двоумице и неспоразуме. А оба у наслову наведена питања су таква. И ни за кога није необично што су се и једно и друго последњих дана нашла на ступцима „Политике“ у кратком временском размаку. Добро је, дакако, и што се њима позабавио један млади лингвист наш, коме овде не намеравамо да својим написом чинимо никакву рекламу, а ни да му упућујемо било какве прекоре. Истичем само да се овим питањима на означеном месту позабавио стручњак који се добро разуме у питањима језика. Али, узимајући у разматрање оно што се говори у првоме чланку, по нашем мишљењу, питање није у њему требало приказати на начин како је тамо учињено, јер се бојим да читаоци о њему неће стећи тачан суд.

I

У чланку „Скраћенице и смог“ (Политика, год. LXXIV, бр. 23027, стр. 17. у рубрици *Реч о речима*), како се из самога наслова може закључити, писац говори о скраћеницама као о неминовном злу, које је донео темпо данашњег живота и свеопшти развитак, па се зато не могу избећи, колико год ни смог, који у садашњим животним и радним условима загађује и трује човекову средину и угрожава животе људи. Или је, можда, мислио рећи, да се и скраћенице, иако нужно зло, уз скупу цену, могу ликвидирати, као што се и смог, та свакако велика невоља човечанства, уз велико коштање сигурно, у некада најзагађенијим срединама ликвидира, ако су тачна обавештења која у најновије време долазе до нас.

Скраћенице су у свакоме случају много безазленије зло од смога. Оне су, штавише, и корисне ако се употребљавају у разумној мери. Осим тога се, у сваком случају, уз неупоредиво мању цену, можемо ослободити од оних које, како тачно рече писац, доиста загађују језик. Па, уколико

је чланак апел пишећев за то, ја се с њим у потпуности слажем. Али верујем да ни он није за уклањање свих скраћеница из језика. Тешко да би се ма ко, и уз строгу законску забрану, могао лако одвићи од: *ишг.*, *и гр.*, *и сл.*, *о. м.*, *шк.* *лог.*, *огн.*, *шзв.* и њима сличних. И није нам се потребно позивати на употребу скраћеница ни у старом језику ни у средњовековним споменицима; оне су се употребљавале, дакако, када их није било тешко разрешити, него се знало шта значе. И сада се могу употребљавати, и никада неће бити сувишне када се зна њихово значење, па нам никакав други пропис за допуштање, одн. забрану скраћеница није потребан. Не само скраћеница кавке набројисмо већ и оних на које је мислио писац чланка у Политици. А то су скраћенице посебне врсте, настале од две или већег броја речи које означавају један појам — њиховим скраћивањем на почетни глас, почетни слог, неколика слога, каткад и са остављеном целом, обично последњом речју тог назива, као што су: *Авној*, *Танјуј*, *фискулиура* и сл., о којима се у чланку у Политици и говори. Споменуо је писац и овакве, разуме се, које су постале праве речи са својим обликом одређеног рода и одређене промене, и које не представљају никакав посебан проблем у језику. Све три наведене и више њима сличних, штавише, ни слогом којим се пишу не разликују се више од осталих речи. Како ове тако ни речи: *Ноиок*, *Нолий*, *Грајекс*, *Ској*, *Беко*, *Нама*, *Улус*, *Улук*, *Варјекс*, *Бишеф*. То су, скоро по правилу, речи од већег броја гласова. Неки пут само, и скраћенице од само три слова, као *Нин* и *Вус*, ушле су међу обичне речи и слогом својим.

По њиховој вредности овима су као речи равне скраћенице од три гласа такође: *НОБ*, *СОШ*, *СИЗ*, *ОУР* и друге неке. Оне су, исто тако, постале праве речи одређеног рода (ове су — насупрот мишљењу писца чланка у Политици, који допушта и њихову промену по обрасцу именица женског рода на *а*, — све мушког рода) и одређене промене. Али се, за разлику од претходних, никада не пишу малим словима као обичне речи. Једино се њихов наставак у промени пише малим словом, са пртицом, разуме се: *НОБ-а*, *СОШ-а*, *СИЗ-а*, *НОБ-у*, *СОШ-у*, *СИЗ-у*, како би се показало да слова која чине наставак нису део назива дотичног појма. А писцу чланка је приликом писања у Политици то испало из вида. Њему нису дошле до руку ни расправе које су обе, једна за другом, објављене (у Нашем језику V н. с., стр. 9—26) пре појаве тзв. заједничког Правописа из 1960), у којима се, у време најсилнијег налета скраћеница у језик наше књижевности и културе, највише у језик дневних листова и друге текуће штампе, — откривају законитости њихова настајања и природе, па се на основу тога утврђују правила по којима се може регулисати употреба скраћеница, дакако, према законитостима језика уопште.

Тамо је речено, а и у поменутом правопису нотирано, да су нешто друкчије скраћенице настале од гласова једне врсте, нарочито само од сугласника, као: *СФРЈ*, *СШС*, *ВТШ*, *ВПШ*, за које писац у Политици каже да се само сричу. А ми бисмо рекли да се оне не могу ни срицати, ни шчитавати, ни шчитати уопште, дакле — ни изговорити, па их не

можемо звати, нити их зовемо, речима, већ су то неке врсте симболи, који у писаном језику имају вредност речи јер означавају одређене појмове, али у говору морамо употребити пуне изразе које замењују. Када у тексту наиђемо на СФРЈ, па то хоћемо да прочитамо, ми ћемо узети пун назив *Социјалистичка Федеративна Република Југославија*. Једва смо у нешто повољнијем положају када су у питању скраћенице ове врсте што означавају појмове с називима од мањег броја речи. Написано *АФЖ* чита се, па и ненаписан дотични појам означава са *Аефже*; поједине гласове који улазе у њихов састав изговарамо тј. претворене у повезан изговор назива одговарајућих слова абееде, при чему се самогласник *e* могао и преметнути да дође иза дотичног сугласника. Осим као *Аефже*, дотична сложеница се изговарала и читала, и то још чешће, као *Афеже*. А *ВПШ* се изговарало искључиво као *Вејеше* (место *Вејееш*). Ово је такође истакнуто у наведеној расправи. И у сваком је случају добро било осврнути се на тамо дата упутства. Тим би се, верујем, више постигло него самим указивањем на скраћенице као на неког баука од кога нема спаса ни заштите. Можемо, наравно, допустити да се свако не може сложити са оним што је тамо изложено. Али је у томе случају потребно било изнети неслагања и образложити друкчије ставове. По нашем је схватању и у Правопису на свега две странице текста (128—129) дато оно што је најнужније да се зна за правилан однос према скраћеницама. Тамо није пропуштено да се каже, између осталог, ни како се неким скраћеницама додаје самогласник *a* на крају ради њихова уобличавања, у примерима, рецимо, *Удба*, *Фиџа* и сл. да у томе облику постану праве речи одређеног граматичког броја, дакако и одређене промене.

Не сасвим таквом, али је ипак извесном прилагођавању природи нашег језика, односно правописа, нужно прилагодити и скраћеницу *ЦИА*, дати јој, управо, облик *Ција*, са развијеним, дакле, сугласником *j* између *и* на првом и *a* на другом месту, па да се искључи свака погодност за промену по падежима низа речи, од којих је писац чланка у Политици на прво место ставио баш ову и за њом навео скраћенице: *ЕТА*, *ИНА* и *СИЗ*. О прилагођености последње од одговарајућих речи парадигме већ смо говорили, а ове ћемо рећи да никаве незгоде нема ни с променом по падежима речи *ИНА*, *ЕТА* и *ЦИА*. И оне се сасвим нормално мењају, дакако по промени именица ж. р. на *a*: *Ина* — *Ине* — *Ини*, *Еша* — *Еше* — *Еши*, *Ција* — *Ције* — *Цији*. Овде би се, у вези с оним што је необично у промени ових именица, могло истаћи да њих треба писати у слогу с малим словима, јер би она цртица чије писање захтева одвајање наставка од основног дела, уз претпоставку да се овај пише великим словима, неприродно разбијала целину облика речи. И то ми ово не дајемо као упутство без везе с праксом него упућујемо управо на оно што се примењује у пракси и што треба да примењују и они који имају некакав свој став супротан природи нашег језика и одредбама правописа.

Ми се с писцем чланка слажемо да се *Грамлек* брзо после појаве престао употребљавати. А није тешко погодити и зашто. Свакако зато што његов лик, тачније рећи аудитивни утисак сугерира да се њим означава појам — *грам лека*. У вези са овим ја се сећам како сам негде првих година иза рата слушајући, на једној скупштини студентске омладине на своме факултету, подносиоца реферата на његово често спомињање курса *дијамата* (*дијамат* се у то време употребљавао као скраћеница појма за дијалектички материјализам) у вицу суседа упитао, ниским тоном, разуме се, — о каквом се курсу *дијаманта* говори. Ја не мислим, наравно, да је та моја упадица ликвидирала скраћеницу *дијамат*, али са сигурношћу можемо тврдити да је утисак који су многи, исто као и ја, добивали учинио да ова реч брзо ишчезне из употребе. *Грашекс*, *Грамај*, *Беко*, *Афеже*, *Нама* и сродне скраћенице остале су досад у употреби, иако се не разликују морфолошким условима од непосредно претходних, али су различне од њих по томе што у значењу своме не садрже ништа што би водило било каквој недоумици. А одговарајући род и промена им се лако одређују према завршцима. Оне од њих што се завршавају сугласником, или вокалом *о* или *е* — мушког су рода и одговарајуће промене, а скраћенице са завршетком *а* — женског рода и промене коју имају именице с тим завршетком.

Искористићемо ову прилику да констатујемо да се не мењају по падежима скраћенице постале скраћивањем двеју речи: *ЈА*, *УК*, *ПК*, *ЦК* — ни када се употребљавају уобличене, додавањем самогласника уз сугласник на који су делови дотичног имена скраћени и читају се везивањем назива латиничких слова. *ЈА* (Југословенска Армија) остаје увек у томе облику или се чита у пуном називу свог термина, *УК* — исто тако. *Пека* и *Цека* такође. Чује се, нпр. често: *Раги* у *Пека* (тј. у Покрајинском комитету) и *Био сам* у *Цека* (а не у *Ц е к а* у). А ове се скраћенице, и то треба рећи, и са додатим самогласником уз њих пишу у слогу с великим словима: *ПЕКА* и *ЦЕКА*. Ово се према пракси, наравно, која не упућује само на овакву употребу тих скраћеница него још чешће и на њихово остављање онаквим какве су, тј. на писање *УК*, *ПК*, *ЦК*, било да се изговарају тако, или као латински називи слова на које се њихови делови скраћују.

На крају ћемо се сасвим сложити с писцем чланка у Политици, др И. Клајном, да скраћенице доиста нису никакав украс језика, нарочито ако се прекомерно употребљавају. А додаћемо и да скраћенице није допуштено уносити у језик кад осим онога што их употребљава нико други и не зна шта значе.

II

Исти је писац, у истој рубрици (Реч о речима) Политике, свега неколико дана касније, објавио и други чланак, који се тиче искључиво правописа нашег језика и дао га под насловом *Пиши као што говориш, али...*, у којем би се ово *али*, са неколико тачака иза њега, могло схватити да је писац њим хтео рећи и друго нешто, а не оно што значи непосредно претходна реченица. Он је, међутим, у сваком случају, тачно одмерио да каже оно што је требало рећи. После давања више примера одступања од потпуне фонетичности и тачног представљања због чега смо принуђени да од ње одступамо, писац у своме чланку наводи за то два разлога: немогућност тачног представљања изговорне гласовне вредности извесних сугласника у међусобном додиру и потребу да отклонимо неспоразуме у значењу речи у којима гласовне измене доводе до њих при настојању да се што тачније изговоре, нарочито кад међусобни додир дотичних сугласника условљавају више промена једну за другом. Овде се пак писац у свим случајевима одступања позива на одговарајуће одредбе данашњег нашег правописа, јер углавном нема разлике између одредаба правописа и онога што писац мисли, да би наине то, као у неким случајевима из претходног чланка, кориснике правописних правила доводило у забуну.

Овај свој чланак писац почиње навођењем примера *Абба* за доказ неподударности девизе *пиши као што говориш* и сталног писања ове речи са два *б*, како је сви пишу, иако се она, тврди писац, изговара само са једним тим гласом, што је теоријски потпуно прихватљиво, али се ипак може поставити питање да ли је баш тако. По нашем мишљењу није. Није бар за оне што знају шта та реч значи, а нормално је да је једино они употребљавају. *Абба* је скраћеница добивена од иницијала данас често спомињаног певачког квартета Агнета, Бени, Бјерн и Ани-Фрид. И зато што се то, при употреби ове скраћенице, обично држи на уму, при њеном изговору се чини изванредан напор да се оно што је у свести колико је могуће верније изговором представи, па се, ако и не изговоримо потпуно двоструко *б*, чује бар продужен тај глас, као што при изговору презимена *Качић*, у настојању да очувамо разлику између овог и презимена *Качић*, прво и изговарамо скоро потпуно онако како је написано (в. заједнички Правопис из 1960, тач. 82. б). Према томе и *Качић* и *Абба* нису мање у сагласности с фонетичношћу нашега правописа него што јој противурече! А и једна и друга реч су вредне бележења за

одступање од природе нашег језика и правописа који му одговара — *Кадчић* за неасимиловање, а *Абба* за удвојеност сугласника. Исто тако, потреба за разликовањем основног *шестсто* (600) од редног броја средњег рода *шесто* (6.), на коју писац чланка указује позивајући се на одредбу чл. 81. тзв. заједничког Правописа из 1960. не означава се само у писању већ се осећа и у изговору при изразитом изрицању онога што хоће да се каже, и насупрот упрошћавању удвојених сугласничких група *сш*, које је у природи нашег језика — као да се настоји удовољити обрнутом захтеву — *Чиијај како је написано*.

Од осталих случајева у којима смо при преношењу изговора на хартију принуђени реметити принцип фонетичности писац није обишао ни писање звучног сугласника *g* непосредно испред *c* (и *ш*), што, разумљиво је, и наш садашњи Правопис допушта, а допуштао га је, као што се зна, и Вук Караџић. А не само да је допуштао него је и потпуно образложио ово одступање. У својој Граматици датој у Предговору I-ог издања Речника (1818) он га је оправдао чињеницом што се место тога *g*, односно у групи *c* њим не јављају увек исти сугласници. Испред *c* на крају префикса у прецизном изговору *g* се изговара као *ш*; при мање изразитом изговору оно се једноставно губи — изговара се: *шресшава*, *шресшавник*, *шресшавиши*); у придева испред наставка *ски*, заједно са *c* од наставка даје сливени сугласник *ц* (*љуцки*, *брики*), али не и испред наставка *сшво*, код именица, како то мисли писац чланка у Политици, већ се *g*, као и *ш* испред тог наставка губи (*љусшво*, *сресшво*, *сросшво*, *војвосшво*, *брасшво*). Немамо доследности у апсолутном фонетизму правописа ни по предлогу најдоследнијег поборника овог принципа А. Белића у његову Правопису из 1923, у коме је он у томе циљу тражио доследно писање *ш* место *g* у било коме положају тај глас да се нашао. (А ко то изговара: *љушшво*, рецимо, или *беоирашски*?). Белић је идеалном решењу био много ближи када је у даљим својим издањима Правописа препоручио одступање од промене *g* само испред наставка *сшво* и *ски*, а писање *ш* место *g* у свим другим случајевима. Враћање корак натраг учињено је у заједничком Правопису од 1960. ради постизања заједништва, јер, како је познато, Белићево гледиште, које ми назвасмо најбољим (не оно прво, наравно, него касније), као што је познато, није било од свих прихваћено. Па и при том за изразито читање, за прецизан изговор не можемо рећи да се ни ту није гршило о принцип фонетизма.

Ја нешто друкчије мислим о одступању од фонетичности и у писању придева на *ски* с именичком основом на *ј*, типа: *хелмијски*, *историјски*. За писца чланка у Политици глас *ј* се ту уопште не чује. За сваки изговор се то, међутим, не би могло казати; хтео сам рећи да се при изразитијем изговору глас *ј* чује у тих придева. Писац чланка нам није сасвим верно пренео ни мишљење А. Белића о томе. Белић је, истина, рекао да се ти придеви пишу без *ј*, али не само без њега, већ је додао да се доскора писало и да неки и још пишу са *ј* (В. Белићев Правопис из 1950, на који се

и писац позива, тач. 88). А и у Речнику тога истог Правописа код Белића налазимо: *авлиски* = *авлијски*, *дивизиски* = *дивизијски*, *џеразиски* = *џеразијски*, *шумагиски* = *шумагијски*.

Писац поменутог чланка је уосталом у праву када каже да се од ових много не разликују ни случајеви изговора, односно неизговарања сугласника *j*, у примерима као што су: *јимо*, *убијте*, *Либци*. А ипак ни он, ни било ко други, није, колико нам је познато, препоручивао да се тако, без сугласника *j* и пише. Не може се, штавише, рећи ни да се у прецизном говору тај глас у овим примерима не изговара. Њихов изговор, па и писање, захтева и околност што су они ту морфолошки знаци. А изговор без сугласника *j* дијалекатска је особина, па можда и општенародска, али није својствена добром књижевном језику. Тежња да се, у прецизном изговору, сугласник *j* у речима из претходног става ипак чује, доприноси и његов положај на крају основе дотичних речи. Тај положај захтева настојање да се у речима и друге врсте, изведеним и сложеним, пише сугласник *j* и када се не чује у изговору, као у примерима: *Пајућ*, *Пејућ*, *Којућ*, *Рајућ*, *змијолава* и сл. Чување аутентичности основне речи налаже ово одступање од фонетичности правописа.

Ми та одступања не оцењујемо као писац чланка у Политици ни с још једним случајем, који мени лично, признајем, није био познат. Писац нас упознаје с одлуком босанскохерцеговачких лингвиста да се муслиманска имена: *Мийџаић*, *Ејџем* и *Сујџија*, не пишу овако, како се изговарају, већ са неизмењеним *g* и *b* испред безвучног сугласника. Правописна комисија за заједнички Правопис, то и писац истиче, није нашла оправдања за ово одступање, мада се и ово питање постављало пред њом. По њеном нахођењу оно се не може подвести под допуштање одступања страних властитих имена од фонетског писања, као што се то чини с именима, рецимо, *Вашиџићон*, *Ренџићен*, *Мусориски* и сл. Јер су наведена муслиманска презимена и имена, иако страног порекла, ипак имена наших људи, врло широко распрострањена у народу. А страног су порекла и многа друга властита имена широке употребе у народу, па ником и не пада на памет да их подвргава законитостима страних речи. Без претензија, разуме се, да се мешамо у њихове унутрашње ствари, ми не можемо прихватити неразложност прописа у овоме питању уколико се односе на српскохрватски језик посматран у нашим приликама.

Доиста, када се узму сви случајеви у којима се из оправданих наведених разлога одступа од доследно фонетског начина писања, на месту је закључак да ни тај најфонетскији правопис није апсолутно фонетски. Али овај закључак намеће и допуна да апсолутне фонетичности и не може увек бити. И што је главно у погледу фонетичности ништа ново није речено, јер се то констатује у нашем данашњем Правопису, а и у свим озбиљнијим језичким приручницима. Али недоследност у фонетичности нашега правописа и сувише је незнатна још од коначног прихва-

тања Вукова принципа садржаног у лозинци *ишии као шѝо љовориш* да се о њему може тврдити да није ни етимолошки ни фонетски, него негде између једног и другог, како то налази писац чланка у Политици. Такав управо је био правопис за који су се залагали Вукови противници, који су мислили да пишу етимолошким правописом, и не знајући да је тек њихов начин писања био ни етимолошки ни фонетски. И сувише је, најзад, мало, или никако и нема оних који знају етимологију свих речи једнога језика, да би могли доследно етимолошки нисати. Вук је, истина, мање на то мислио, а за фонетски принцип правописа се залагао у склопу општег његова залагања да његов народ, онда скоро у целини неписмен, треба да добије језик који разуме да би се на њему могао просвећивати и културно уздићи. И зато је он био и остао, и остаће увек велики.

М. Стешановић

НЕКЕ ФРАЗЕОЛОШКЕ ОСОБЕНОСТИ СПОРТСКОГ ЈЕЗИКА

I

О језику дневне штампе уопште, па и спортске, код нас се углавном писало ради указивања на негативан утицај некњижевно писаног и штампаног текста. Такав текст, намењен и доступан најширој публици, стално преносећи поједине језичке некоректности, врло лако утиче на то да се у свакодневном језику умале форме које често одступају и од ортоепске, и од правописне, и од граматичке, и од лексичке норме¹.

¹ У нашим часописима који прате актуелна језичка збивања редовно се поклања пажња овим питањима, па су и написи о њима бројни. Помињемо оне радове који су или од општијег значаја за проучавање публицистичког и посебно спортског језика, или се баве искључиво неким питањима везаним за спортски језик која су углавном термиолошке природе.

У часопису *Наш језик*: М. С. Лалевић, *Неке особености шаховској језика*, књ. II, св. 7, 1934, 210—212; Д. Костић, *Прилој споршкој терминологији*, књ. II, св. 8, 1934, 247—251; М. Стевановић: *О језику једној најписа*, књ. VII н. с., св. 3—4, 1955, 69—86; *О језику у једном приказу и поводом шѝа језика*, књ. IX н. с., св. 7—10, 1958/59, 250—226; *Ремећења језичких сисѝема и језичке норме*, књ. XII н. с., св. 3—6, 1962, 65—77; *Радио-телевизија и језик*, књ. XIV, св. 2—3, 1964, 150—155; *Коректносѝ је обавеза свих који ишиу*, књ. XVII н. с., св. 5, 1969, 247—256; *Немарносѝ ирема језику у дневној ишамѝи*, књ. XIX н. с., св. 4—5, 1972/73; *Језик у дневној ишамѝи*, књ. XVII н. с., св. 4, 1969, 173—195; *Ојлед о неким негосѝаѝима језика дневне ишамѝе*, књ. XXIII н. с., св. 1—2, 54—64; Асим Пецо, *Примјена једној иравоишној иравила у нашој ишамѝи*, књ. XI н. с., св. 5—6, 1961, 180—193; Митар Пешикан, *Уишѝај раѝија, ителевизије и друић новинарских служби на језичку кулѝуру*, књ. XXII, св. 1—2, 1976, 69—76; Ј. В., *Из фискулѝурне рубрике*, *Pitanja savremenog književnog jezika*, Sarajevo, knj. I, sv. 1, god. I, 1949, 113—120. У часопису *Jezik*: Lj. J., *Izgubiti od koga ili izgubiti s kim*, god. I, 3, 1952/3, 90; *Њаѝаѝи једног дана новине . . .*, god. II, 3, 1954, 124—127; P. Rogić, *Још о језику наше штампе*, god. III, 4, 1955, 126—127; Josip Vončina, *Nazivi za sportaše u našem jeziku*, god. V, 3, 1956/57, 82—84. Ljudevit Jonke, *Nogomet, fudbal, futbol*. — Književni jezik u teoriji i praksi, Zagreb, Znanje, 1965, 310—311.